

NEDERLANDSE KNIPPERS EN KNIPSTERS IN DE 18DE EEUW.

In de 18de eeuw schijnt de knipkunst een volkskunst geworden te zijn. De Duitser J. Grabner, luitenant in dienst van onze republiek, vertelt in zijn boek "Briefe über die vereinigten Niederlande (Gotha, 1792, 328)" dat de Nederlanders "Mancherlei Nationalvergnügen" hebben, zoals tekenen, ~~stikken~~ borduren, schilderen en knippen. Ze hebben de gave landschappen en andere dingen te knippen van papier. "Die Knippkunst, wovon ich in Deutschland nirgends, als in Klöstern Spuren entdeckte, erfordert einen erstaunlichen Aufwand von Geduld und Zeit. Eine KUNST nenne ich sie, weil sie Landschaften, ja selbst Historienstücke hervorgebracht hat, die zwanzig und mehrere Dukaten werth geschätzt wurden (Historia, Juli 1946)."

Hij vindt knippen dus een specifiek Nederlandse kunst.

J. KOPPER, geb. 1713 te Rotterdam was in zijn tijd een beroemd knipper.

Johannes "t Penceel wist menig man'd onsterfelijkheid't ontrukken,
De stift kan ieder ding op't fraaist in koper drukken,
Doch Koppers schaar alleen wist met een edele zwier
De gansche wereld na te bootsen van papier."

Men meent dat hij bedoeld wordt met de in een bekend volksliedje genoemde Hannes de Knipper. "Hannes de knipper is mijn neef enz."

Hij knipte bij voorkeur schepen en liet zich in olieverf schilderen door N. Muys met een van wit papier geknipt schip in de hand. Dit werd in 1789 door H. Rössing in prent gebracht. Een zeeslag van deze knipper bevond zich in de collectie van Dr. H. J. Broers te Utrecht. Ook bevonden zich knipwerken van hem in de collectie van de Heer J. Bastert te Loenen. Waar zijn ze gebleven?

OTTO VAN VOORST mag dadelijk naast A. M. v. Schuurman genoemd worden. Hij werd als weesjongen opgevoed te Zierikzee, maakte voor de vertrekkamer van het stadhuis te Goes een prachtig knipsel, waarvoor hij in Februari 1727 honderd rijksdaalders ontving. Het zijn negen wapens van bekende Zeeuwse geslachten, omgeven door een rand van fijn loofwerk en bloemen. De wapens zijn van de families van Gelre, Couwerve, van der Hagen, van de Waarde, Stavenisse, de Jonge, de Witte en Stuver. Het knipsel is vervaardigd in 1722, is groot 22 bij 19.4 (Eig. Zeeuws Gen. van Wetersch. te Middelburg). Het knipwerk doet denken aan het werk van A. M. v. Schuurman, maar is minder fijn. Vertrekkamer is de kamer, waarin men zich tot nadere beraadslaging terugtrok. Het schijnt de gewoonte geweest te zijn deze kamers met dergelijke wapenknipsels te versieren. In de Resolutiën van de Admiraliteit van de Maze van 22 April 1766 staat: "JAN ADELAAR, matroos op het Jagt, gevoerd door Willem de Haan, hebbende aan het hoofd het wapen van zijn Hoogheid en voort de wapens van de Heeren Raaden en eerste ministers en die van de Provinciën en steden waaruyt de Heeren Raaden in dit Collegie zijn gecommiteert, alles door hem SELVE MET DE SCHAAR UYTGESNEEDEN. Waarop gedelibereert zijnde is goedgevonden en verstaan't voors. kunststuk te accepteren en de clerquen der secretarye te gelasten, zooals gelast worden mits deeze om aan hem tot een gratificatie ter zaake voorz., uyt de busse der secretarye te betalen 20 GOUDE DUCAATEN. En dat voorz. kunststuk op een zijde grond gebragt in een lijst gestelt en in een van des Raads vertrekcameren opgehangen zal worden (Historia, Sept. 1946, 194)."

In het Centraal Museum te Utrecht zag ik een magnifiek knipsel met de wapens van de geslachten Ockert en Bredehoff en zestien kwartieren van elk, uit omstreeks 1720 (Eig. Mw. Huijtema-van Bredehoff de Vicq, in bruikleen afgestaan aan het Centraal Museum te Utrecht), ~~Heft~~ 39 bij 30 c.M. Het is een HUWELIJKSOOR-
KONDE van Joan Ockert van Schonewal en Elisabeth van Bredehoff. De vervaardiger is waarschijnlijk F. H. VAN VOORST. Het lijkt mij niet onwaarschijnlijk dat hij de vader was van Otto van Voorst, al heb ik het bewijs hiervoor niet kunnen vinden. De knipkunst zat daar dan wel in de familie. Johan Ockert, ook Ockers of Ockerse behoorde tot een aanzienlijk Zeeuws geslacht. Hij was in 1702 raad, in 1704 schepen van Middelburg en hoofdparticipant der Oost-Indise Compagnie. In 1716 bewindvoerder daarvan. Elisabeth van Bredehoff was de dochter van Francois van Br. en Johanna van Hamel uit Hoorn. Hij overleed 24 Mei 1723 en het knipsel is waarschijnlijk kort daarna gemaakt als herinnering. In het midden de wapens Ockert en Bredehoff en aan weerskanten de 16 kwartieren. ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~
Graft-----Ongev

Ongeveer op hetzelfde hoge peil staat een knipsel uit 1722 dat de stad

In de catalogus van een tentoonstelling, gehouden te Delft in 1863 waren ook twee grote schilderijen, voorstellende schepen op zee met vissers, aanwezig, ingezonden door D. J. M. Stipriaan Luiscius, alles van papier vervaardigd door Johannes Kopper.

Leiden schonk aan haar burgemeester Johannes van den Berg en zijne vrouw Johanna van Teylingen een knipwerk van zeldzame schoonheid, groot 39½ bij 41 c.M.en, dat zich bevindt in het Museum "De Lakenhal" te Leiden. Het was bedoelt als bewijs van eerbied en erkentelijkheid voor wat deze uitnemende magistraat voor de stad en ook voor het land had gedaan.

Johannes van den Berg, geb. 1644 te Leiden en aldaar overleden in 1733 was van een oud regentengeslacht. Van 1690-1711 was hij secretaris der curatoren van de Leidse academie, in 1693 werd hij lid van de vroedschap, in 1697 schepen, en in 1701 burgemeester, welk ambt hij een en twintig maal bekleedde. In 1704 werd hij lid van de Raad van State en Gedeputeerde te velde bij het onder Marlborough strijdende Staatse leger in de Zuidelijke Nederlanden. Negen jaren lang was hij van wege de Republiek oppergezaghebber der Oostenrijkse Nederlanden en onderscheidde zich door zijn hulp aan Brussel. Ter ere van hem en van zijn ambtgenoot Rheede van Renswoude werd te Brussel een gedenkpenning geslagen, welke zich eveneens bevindt in "De Lakenhal". Bij zijn terugkeer huldigde men hem door hem een prachtig minitieus knipwerk aan te bieden, waarvan de wapens in rood en blauw op gouden achtergrond, de opschriften in verguld zijn uitgevoerd. Het bovenste luidt:

"De Ed. Mog. Hr. en Mr. Johan van den Berg Raad en Borgermr. der Stadt Leiden, eertijts hun H. M^o Gedeputeerde en afgesant in Brabant en vlaendre, Gecommitteerde."

Onder het wapen staat:

"Raad van hun Edle Gr Mog Heeren Staaten van Holland, zeeland, westfriesland & Rentm. van't Capitl'ten Hogelanden && en Mevrouw Johanna van Teijlingen 1722."

Het berijmde onderschrift luidt:

"Ter Eere van dien Man, die moedig door't kanon in Brussel Staatsgedingh,
Den Beijer vorst deed vluchten
Den Leidsen Cato, die noit weeuw en wees liet sugten,
Maar door Liefdadigheid, het hert der burger won."

In deze twee knipwerken heeft de knipkunst stellig een hoogtepunt bereikt. Het laatstgenoemde knipsel is wel getekend, n.l. door F.H. VAN VOORST.

Te Linz in het "Ober-Osterreichisches Landesmuseum Augusto-Carolineum" berust een prachtig uitgesneden perkament, 49-43½ c.M. Het is van Nederlandse oorsprong. Het stelt voor "De Edle Mogende Heeren Gedeputeerde ~~Staten~~ Staaten des Quartiers van Nymweghan in 1710." Het is een prachtig met goud versierd snijwerk op rode achtergrond. Maanden achtereen zal men aan zo'n minitieus werk gearbeitet hebben.

Men sneed in Oostenrijk en ook in Duitsland zelfs tafelkneden van papier. Een voorbeeld ervan bevindt zich in de Universiteitsbibliotheek te Erlangen, groot 150-110 c.M.

Het knippen van tafelkleedjes deed men in mijn jeugd ook nog. Wij hadden thuis in de pastorie in de keuken een tafeltje waarop twee petroleumstellen stonden op een van wit papier geknipt tafelkleed. En men vertelde mij in Assen dat men dit in Oost-Drenthe ook nog wel doet. Ook worden er in Drenthe nog wel bijzonder mooie strokken over klokken geknipt.

Dr. A.A. Eecen, Harlinger Singel 7, Leeuwarden, bezit een merkwaardig gesneden en gekleurd perkament, vermoedelijk van omstreeks 1700, versierd met veel lofwerk. Er staat iets op geschreven dat helaas niet meer te ontcijferen is. Door ouderdom, brand en waarschijnlijk water heeft het iets geleden. Ik meen mij te herinnere dat Dr. Eecen mij vertelde dat ~~max~~ bij overlevering bekend was dat het afkomstig was uit een boerderij in het Noorden van Friesland die door brand verwoest was.

W. Tj. Lever van Muntendam bezit een knipwerk van 1760, ~~max~~ met de naamletters I.B. (geschenk v.d. Hr. B. de Kok, Rotterdam). Het is een zwaarige pot met bloemen, reeds genoemd in hoofdstuk II. De pot is door reepjes papier in ruiten verdeeld. In elk blokje is een sterretje geplakt. Elke bloentak is apart geknipt en in de pot gestoken, tesamen gerangschikt tot een bouquet. De snede is aan de bovenzijde door een apart stukje papier bedekt, zodat het niet opvalt dat ze niet één geheel vormen. Het is dus dezelfde wijze van werken als van Agnes Block en van het knipwerk van Mevr. Th. J. Boele-Nijland, Zwolle. Elk takje is een meesterwerk op zich zelf.

...waarna knipper uit de 18de eeuw was HENDRIK VAN WINTER. De van Winters behoren tot een oud Amsterdams koopmansgeslacht. Nasporingen over hem leverden echter geen resultaat op. In "Historia", Sept. 1946 vinden we een afbeelding van zijn werk, een knipsel met onbekende familiewapens, groot 19½ bij 30 c.M. Eigendom A.Q. de Flines te Amsterdam (Dr. C. Cath. v. d. Graft). Het is een huwelijks-oorkonde. Twee onbekende wapens gevat in een kettingring, waarboven de traditionele huwelijkskroon. Onder een sierlijke mand waaruit takken en bloemen, fantastisch van vorm, opranken en het geheel omringen.

Een ander fraai wapenknipsel bevond zich in de collectie van G.W.P. van Dokkum, waaraan J.D.C. van Dokkum in 1915 voor zijn artikel in "Het Huis Oud en Nieuw" zoveel prachtige illustraties ontleende. Waar is deze collectie gebleven? Nasporingen bij de familie van Dokkum te Utrecht leverden geen resultaat op.

In plaats van een bloemenmand twee hoorns des overvloeds. Dit knipsel is ongeveer van dezelfde grootte (zie....). Beide knipsels zijn grotendeels symmetrisch d.i. dus van dubbel gevouwen papier geknipt.

Zeer bekend geworden is ook de Leidse koopman WILLEM EIGEMAN. In 1910 kon C. van Son een aantal knipsels fotograferen uit een album van de familie Eigeman, dat in ongeschonden staat bij de familie berustte. Nu weet men zelfs van het bestaan niet meer af.

Hij maakte knipsels van gewoon wit Hollands papier in de jaren 1750-1780, een enkele keer van zwart of gekleurd. Hij werkte met een gewoon schaarje en gewoonlijk werd het papier dubbel gevouwen om een symmetrische ornamentiek te krijgen. De wetten der symmetrie hebben vanaf de klassieke oudheid tot bijna in onze dagen stand gehouden. De opzet werd met enkele schetslijnen aangegeven. Dat doen vrijwel alle knippers en knipsters. Verder knipte hij geheel uit de vrije hand en schiep datgene wat hij zich in zijn geest voorstelde. Hij knipte vooral op hoge leeftijd toen hij er tijd voor had en altijd zonder bril. Zijn werk is zeer decoratief. Er gaat een grote bekoring van uit. De Hr. van Son zegt dat het werk hem doet denken aan de versiering van boekbanden uit de Franse school (Elsevier, 1910, 310). Toch is zijn werk geen imitatie. Hij eindigt zijn artikel met de volgende woorden: "De vinding dezer bladen, in hun fijn sober dessin is soms geniaal, er is een volmaakt evenwicht in elke tekening en elk blad schijnt als kunstgeheel uit een eigen stemming voortgekomen. Sommige bladen doen aan als fijn damasveerwerk, en de ranken en bloemstileringen schenken bij alle verscheidenheid de bevrediging ener volkomen harmonie. ZO OOIET DE SCHAARKUNST HAAR BESTAANSRECHT BEWIJZEN WIL, DAN KIEZE ZE DEZE KUNSTENAAR TOT HAAR ADVOKAAT, en de kans om haar pleit te winnen zal groot zijn. Deze ECHTE VADERLANDSE GEESTES-UITING, die vooral in de GOUDEN EEUW een enthousiaste schaar van aanhangers vond, is onze aandacht meer dan waard." We kunnen deze uitspraak geheel onderschrijven (zie nos. ~~xxx~~ Vissersvreugde en Kinderspelen).

In het bezit van de inmiddels overleden Doopsgezinde Predikant M. Onnes te Veendam bevond zich een groot, maar uiterst fijn knipsel, versierd met fijne tekeningen, ontleend aan de Bijbel, in medaillons aangebracht, ter grootte van een gulden. In het midden twee grote medaillons met de namen van het bruidspaar in de buitenrand. In het midden daarvan de voorletters in monogram, kunstig dooreengestrengeld.

Het stuk dateert van 1750. Ds. Onnes vertelde dat het ~~stuk~~ gemaakt was door JAN DE BLEYKER, Doopsgezind Predikant te Alkmaar. Hij had een klein tractement, niet toereikend om in zijn levensonderhoud te voorzien. Om er wat bij te verdienen knipte hij. De knipkunst was dus voor hem ten dele een beroep. Het is opvallend dat de knipkunst veel beoefend is in Doopsgezinde kringen. Misschien paste deze eenvoudige versieringskunst, die bijna geen kosten meebracht bij mensen met een sobere, eenvoudige levensopvatting.

Van Ds. de Bleyker zijn meer knipstukken overgebleven. De fam. G. J. Honig te Zaandijk bezit van hem een fraai huwelijksknipsel van 1761 van P. Koekebakker en M. Dirks (nr....).

In het gemeentearchief te Alkmaar is een knipwerk dat een herinnering is aan het zilveren huwelijksfeest van Pieter Huurkamp van der Vinne en Ann van der Schaft van 1 Juni 1786. "Wij leefde uou zij lof, in Vreede na ons Paaren tot op dees dag, een reeks van 25 Jaaren de 18 Maart."

De familie de Bleyker stamt uit Sommeldijk, waar Jan de Bleyker ook Doopsgezind leraar geweest is. Een lid der familie kwam terecht te Zierikzee JAN CORNELISZ. DE BLEYKER is te Zierikzee geboren in Nov. 1707, beroepen te Alkmaar in 1747 en overleden aldaar 10 Mei 1783. De Hr. C. W. Bruinvis geeft in "Doopsgezinde Bijdragen" van 1889 verschillende bijzonderheden over dit ou Doopsgezind predikantengeslacht. Hij vermeldt ook enkele knipstukken.

J. Bastert te Loenen had in zijn collectie een cahier met knipsels die dezelfde werkhand vertoonden als de knipsels uit de collectie van de Hr. G. W. P. van Dokkum te Utrecht. In dat cahier lag een los blad dat in slecht Latijn vermeldde dat het eerder toebehoorde aan Hendrik van Winter en later aan Cornelis Pronk en dat de vervaardiger was HENDRIK VAN WINTER.

Op 58jarige leeftijd vervaardigde hij een fraai knipwerk, een huwelijksoor-
konde voor zijn zoon Cornelis, het tweede kind uit zijn eerste echt. Dit was in
1889 in het bezit van Ds. Hoekstra te Twisk. Een ander knipsel, gemaakt te Som-
melsdijk in 1728 bezat toen Mevr. de Wed. J. de Bleyker te Alkmaar. Een derde
knipstuk, behorende aan J. van Waert te Westzaan, werd gezien op de tentoonstel-
ling van Zaanlandse oudheden te Zaandam in 1874. Waar zijn ze gebleven?

Ds. de Bleyker bezat ook een zekere vermaardheid als kleinschrijver. Hij ove-
trof in dit opzicht de Amsterdammer J. E. Dinger (Konst en Letterbode, 1805). Zon-
der bril of vergrootglas te gebruiken wist hij Het Onze Vader tien malen op de
grootte van een stuiver te schrijven. Bruinvis zegt dat zijn knipsels ZEER KUNST
VAARDIG zijn. Het door J. P. van Horstok geschilderde portret van Ds. de Bleyker
hangt in de kerkekamer der Doopsgezinde kerk te Alkmaar.

Uit bijgaande foto kunnen we zien dat Ds. de Bleyker een zeer begaafd mens
geweest is. Het geheel is prachtig van compositie en het teken- en knipwerk is
van een zeldzame schoonheid.

Een onderzoek naar het knipsel van wijlen Ds. Onnes wees uit dat het na die
overlijden verkocht was aan een kunsthandelaar in Amsterdam (1). Het is niet on-
waarschijnlijk dat dit knipsel betrekking heeft op het huwelijk van de zoon van
Ds. de Bleyker, n.l. op Michiel, geb. 1734, in 1756 Doopsgezind Predikant te Twisk
gehuwd met Trijntje Gerritsdochter Hartog van Purmer. Later stond hij te West-za-
an te Amsterdam. Hij schreef veel en leidde jongelieden op voor het predikamt.

Over de erfenis van Michiel de Bleyker zijn processen gevoerd. Dat was voor
de Hr. C. W. Bruinvis mede aanleiding voor een onderzoek naar de afstammelingen
van Michiel de Bleyker.

In het Westfries museum te Hoorn hangt een huwelijkswapenknipsel van Jan
Lodewijk van Teijlingen en Maria van Foreest, gehuwd 12 Nov. 1752 te Hoorn. Hier
bevindt zich ook een wapenknipsel van de familie Carbasius, einde 18de eeuw.
De makers van deze knipwerken zijn niet bekend.

Een bruiloftsoorkonde van 1793 kan men vinden in het museum te Woubrugge.
Het doet denken aan een devotieprentje. In plaats van de afbeelding van een
heilige, geger, sikkel, schaar, kortom de attributen van het bruidspaar, bijeenge-
houden door een empirestrikje. Onder de woorden "IN DEN RICHT VERENIGT MET A.
TEMMELMANS een paar trekkebekkende duifjes. Het geheel is omgeven door fijn
"kantwerk" uit de periode van de late Barok, Maker onbekend.

In het bezit van de familie Scholtens (boekhandel Coendershuis, Grote
Markt, Groningen) bevindt zich een vreemd oud knipsel van 1775. Het is primitie
volkskunst en de knipper is DATO SCHAAPSCHOE. Het is een herinnering aan het
overlijden van een lid van de familie van grootmoeders zijde, van Mevr. Scholten
Post.

Boven de woorden:

GEDENKT TE STERVEN.

Daaronder een figuur met kroon en scepter, rijk uitgedost, symbolisch voor
stellende:

MACHT, RIJKDOM en WEELENDE.

Daaronder de woorden:

Vrienden wilt hier eens opmerken

Hoe den mensche dus kan werken

En papier en hout of lood.

Dan komt een voorstelling van de dood, de GROTE MAAIER MET DE ZEIS.

Daaronder de woorden:

Maar als hij al heeft uitgevonden

Wat een mensche kan bezonnen

Eindelijk dan komt de dood

Wat kan zijn werk dan baten

Want hij moet hem alles laten

Siet zo neemt een mensche af

En daalt neder in het graf.

Daaronder een doodkist bij een groeve.

In het Rijksprentenkabinet ~~maxima~~ te Amsterdam vindt men een portret va
Willem V, geknipt en met veel bijwerk versierd door WILLEM ROELS, gedateerd 5
April 1768.

Mr. A. Bos (Dahlialaan 16, Aerdenhout) bezit twee fraaie knipsels, een huwelijksoorkonde van 1783 met familiewapen Siderius en een buitenhuis met tuin.

"Cornelis Claas Honig en Aagje Cornelis Breet in de Echt Vereenigd den 25 Augustus 1793", luidt de tekst van een huwelijksoorkonde in het bezit van de familie Honig te Zaandijk. Het is van wit papier geknipt en geplakt op zwart, een voorbeeld van wat men zou kunnen noemen "papieren krulstijl". Het is volkomen gelijk aan het schoonschrift uit die dagen. Maker onbekend.

De familie G. J. Honig bezit verder nog een knipprent, een herinnering aan het 25jarig huwelijk van K. C. Honig en A. J. Loon van 1757, knipper M. HART.

In de Zaanlandse Oudheidkamer te Zaandijk is een herinneringsknipsel van Barbortje Tram, geboren 1746 te Zaandam. Het knipsel van 1768 is vervaardigd door een Groninger tekenaar en schilder J. WALRECHT.

De Hr. M. Buitendijk (Kunsthandel, Laan van Meerdervoort 405 te Den Haag) is in het bezit van een huwelijksoorkonde van 1799 met hart en de letters G. B. Het is traditioneel werk zoals ik er in diverse musea meer heb gezien, met bazuinen, gellen, hanen (symbolen der vruchtbaarheid), twee zwanen (de bekende lichtdieren), terwijl beneden twee zeevarende minnen zwemmen, wat er op kan wijzen dat het knipsel vervaardigd is voor een zeevarende familie (nr.).

In het oude Museum Boymans te Rotterdam ontdekte ik een oud boekje met perkamenten omslag uit de 18de eeuw (aangekocht April, 1914). In dat boekje lagen op verkleurd blauw papier verschillende fraaie knipsels.

Ik herinner mij een kerk, te midden van een kerkhof en een begrafenisstoet de kist op een baar. Een merkwaardig knipsel dat ons iets vertelde van begrafenisgebruiken uit die dagen.

Daarop volgde de Hollandse Tuin. In het midden de Ned. Maagd met de vrijheidshoed en daarnaast de Ned. Leeuw met een bundel met acht pijlen.

Daarna de aartsengel Michaël met het vlammend zwaard, enkele stilleven, b. v. liggend op een tafel, een doodskop, een zandloper, een dode vogel. Bij de tafel staat een hond met opgeheven kop. Het schijnen symbolen van de dood of van vergankelijkheid te zijn. Wat heeft de knipper met dit vreemde knipsel willen zeggen? Een huilende hond kondigt de dood aan.

Daarop volgen allerlei tafereeltjes uit het leven, b. v. een jongen die een vlieger oplaait, mensen in een antieke sjees, getrokken door een paard, bomen aan weerszijden. Het is een serie zeer fijne fraaie knipsels.

Dan komen de bijbelse voorstellingen. Dit is prik-en knipwerk, die tegen het licht gehouden een fantastische indruk maken, terwijl ze toch zeer afwijken van de gewone schaduwbeelden, zoals ik ze zag in het museum "De Waag" te Deventer en in de verzameling van de Hr. Aldershoff te Groningen. Enkele voorbeelden.

"Ende Adam bekende Heva syne huijsvrouwe, ende sy wert swanger ende baerde Kaïn ende seyde Ik hebbe eenen man van den Heere verkregen. Ende sy voer voort te baren enen broeder Habel; ende Habel wert een schaepherder ende Kaïn wert een lantbouwer". Daarna volgt zeer fijn geknipt het gehele verhaal uit Genesis 1.

"Delila die Simson soo lange quelt, dat hy haar rondelick verklaerde, waar in syne groote kracht gelegen was. Scheerde hem af de seven hairlocken syns hoofds wort van de Philistynen gevangen. Jud. 16. Hieronder volgt het gehele verhaal nog eens zoals het in de Bijbel geschreven staat.

Zeer kunstig gesneden ~~xxxxxx~~ knipwerk is een perkament vervaardigd naar een schilderij van David Teniers, 20-20 c. M.

Dan volgt een herinneringsknipsel van "Mejuffrou Maria van Stralen, geb. 1759 te Rotterdam. De letters zijn geknipt in het rondschrift van die dagen. Het knipsel is gemaakt door F. K., 25-37 c. M.

Aan de traditionele huwelijksknipsels doet denken het volgende werkstuk. Te midden van een hart de letters M. M., geboren den 5 de Nov. 1790. Onder het hart een vaas waaruit ~~ix~~ sierlijke ~~xxxxxx~~ strakken en bloemen oprijzen die zich rondom het hart slingeren. In de takken twee trekkebekkende duiven en boven aan weerskanten twee heraldische dieren met vlaggen in de hand. Boven dit alles een kroon, grootte 33-38½.

Dan volgen nog twee wapenknipsels met rode achtergrond, groot ongeveer ~~25x37~~ 20-16 van Jan en Cornelia van der Hey, zonder jaartal, maar uit de 18de eeuw.

Ten slotte nog twee zeer originele knipsels, naar men meent vervaardigd door MATTHEUS VAN DER POT, advocaat en Oranjegezind fiscaal van de Generaliteit te 's Gravenhage in 1788 (....).

Het laatste knipsel ontving ik ten geschenke van de Hr. J. E. van der Pot, Dir. Rotterdams Leeskabinet. De familie van der Pot behoort tot een oud Rotterdams koopmansgeslacht. Mijn knipsel lijkt op klöppelkant. Ik meen er nog régence invloed in te bespeuren, een bijzondere stijlvorm, die omstreeks 1720 in Frankrijk bloeide, maar waarvan men de invloed in Nederland nog bespeuren kan tot na het midden der 18de eeuw.